

Thema 2 Natuurlijke Dynamiek

HIER DOEN WE HET VOOR!

Waar het kan worden natuurlijke dynamische processen in de Waddenzee gestimuleerd; zoveel mogelijk hersteld of versterkt. Dit bereiken we door het wegnemen of het verminderen van opgeworpen barrières of invloeden. Dit draagt bij aan een veerkrachtige natuur en behoud van het Waddengebied als klimaatbuffer.

In [deze video](#) draagt PRW'er Sonja van der Graaf het stokje over aan Albert Oost van Staatsbosbeheer om zo het dynamische beheer van duinen in goede handen te laten.

Om dit doel te bereiken werkten we in 2021 aan:

Herstelproject en bewustwording natuurlijke dynamiek eilandstaarten

Door het vastleggen van duinen en de aanleg van stuifdijken is veel dynamiek langs de zandige kust van de eilanden verloren gegaan. Karakteristieke kustflora en -fauna zijn mede hierdoor verdwenen. PRW stimuleert het herstel van de natuurlijke dynamiek waarbij veiligheid en maatschappelijk draagvlak voorop staan. Bij de verkenning die we aan het begin van het traject hebben uitgevoerd is gebleken dat het niet alleen om de dynamiek van de eilandstaarten gaat, maar om de duindynamiek op de eilanden als geheel. Daarom hebben we het bereik van dit traject daarheen verbreed.

Dit hebben we gedaan

PRW heeft een inventarisatie uit laten voeren van voorbeelden van herstel van natuurlijke dynamiek op de Waddeneilanden en deze tijdens een webinar gepresenteerd. Samen met Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en Provincie Noord-Holland maakten we een korte animatie. Daarnaast ondersteunden we Rijkswaterstaat in de discussie over suppletie en de basiskustlijn op Schiermonnikoog.

Dit hebben we in 2021 bereikt

Door de kustlijn op haar plek te houden en de duinen meer vrijheid te geven, creëren we kansen voor de natuur én voor onszelf. Bewustwording en draagvlak zijn hierin van cruciaal belang. De goede voorbeelden in het rapport 'Duindynamiek Waddeneilanden' en het webinar met natuurbeheerders, waterschappen, provincie-medewerkers, gemeenten en wetenschappers dragen daar aan bij. De animatie 'Duinen in beweging' helpt om het belang van meer dynamiek in de duinen en hoe je dat kunt realiseren toe te lichten en breder te communiceren. De animatie is landelijk beschikbaar voor overheden en organisaties die aan de slag gaan met meer dynamiek in de duinen.

"WE KUNNEN KUSTBEHEER NOG MEER BENUTTEN VOOR HET BEVORDEREN VAN DUINDYNAMIEK EN DAARBIJ ZOEKEN NAAR SYNERGIE TUSSEN DOELEN OP GEBIED VAN VEILIGHEID, NATUUR, KLIMAATADAPTATIE, RECREATIE EN LANDSCHAP"

– Robert Zijlstra, Rijkswaterstaat

Maatregelenpakket verminderen impact bodemberoerende activiteiten

De bodem van de Waddenzee wordt in grote delen frequent beroerd, bedekt of omgewoeld door menselijke activiteiten (baggeren, aanleg kabels en leidingen, visserij). Daarnaast is er sprake van een hoge dynamiek van wind en water, wat ook zorgt voor natuurlijke bodemberoering. Het is van belang om de effecten van bodemberoering in beeld te krijgen om -indien nodig- een maatregelenpakket te ontwikkelen voor het verminderen van de impact van bodemberoerende activiteiten.

Dit hebben we gedaan

In 2021 publiceerden we het rapport "Review naar de effecten van natuurlijke bodemdynamiek en menselijke bodemberoering in de sublitorale Waddenzee". De belangrijkste bevindingen bespraken we met het beheerderscollectief van de Beheerautoriteit Waddenzee en beleidsmedewerkers van LNV, RWS en natuurorganisaties. Door de vele onzekerheden die aan de impact van bodemberoering in een van nature dynamisch gebied als de Waddenzee kleven, is het rapport geen basis voor het formuleren van maatregelen. Wel is helder geworden, mede ook door het werken aan het Streefbeeld Onderwaternatuur, dat de te beschermen onderwaternatuurwaarden scherper moeten worden gedefinieerd en juridisch geborgd en dat we cruciale kennisleemtes moeten invullen. Daarom zijn voorstellen ontwikkeld voor het aanpassen van het N2000 Profieldocument voor Habitat H1110A, permanent overstroomde zandbanken in getijdegebieden, en voor het organiseren van een proces voor het beter in kaart brengen van de onderwaternatuur.

Dit hebben we in 2021 bereikt

De review naar effecten van natuurlijke bodemdynamiek en menselijke bodemberoering in de sublitorale Waddenzee maakte het belang van het onderscheid tussen hoog en laag dynamische gebieden duidelijker. In laag-dynamische gebieden is de kans groter dat frequente bodemberoering herstel verhindert.

**"IN LAAG-DYNAMISCHE GEBIEDEN IS DE KANS GROTER DAT FREQUENTE BODEM-
BEROERING HERSTEL VERHINDERT EN DE BODEMGEMEENSCHAP ZICH ONTWIKKELT
NAAR EEN DIE MEER KENMERKEND IS VOOR MEER DYNAMISCHE GEBIEDEN"**

– Joost de Ruig, HID Rijkswaterstaat

Haalbaarheidsstudie en pilot benutting slib Waddenzee

Slib wordt in grote hoeveelheden afgezet in de rustige delen van de Waddenzee. Het aanbod van slib in de Waddenzee is (nagenoeg) 'oneindig' groot. De vraag is of er – in analogie met de ervaringen in de Eems-Dollard – mogelijkheden zijn om slib uit de Waddenzee duurzaam te hergebruiken. Slib niet meer als afvalstof, als probleem, maar als kans bij opgaven van klimaatmitigatie, -adaptatie, kustveiligheid en een duurzame landbouw. Met haalbaarheidsstudies en pilots verkennen we de mogelijkheden.

Dit hebben we gedaan

We lieten in 2021 een verkenning naar kleinschalige zogenoemde slibhubs plaatsvinden. Hieruit blijkt dat zo'n hub ook financieel haalbaar is wanneer er een afnemer in de buurt is. In havens lijkt altijd te veel slib te zijn. Uit de trilaterale slibbalansstudie Where Mud matters blijkt dat we zuinig moeten zijn op 'ons slib'. Daarnaast is in 2021 de trilaterale Community of Understanding Sediment Solutions tot wasdom gekomen. We organiseerden samen met anderen twee webinars en een inspirerende excursie naar het Waddengebied tussen de Elbe en de Eems.

Dit hebben we in 2021 bereikt

De haven van Lauwersoog is geïnspireerd door de verkenning en gaat met een lokaal slibdistributiehuis experimenteren. Sediment is een belangrijke waarde van de trilaterale Waddenzee. De webinars en het excursieprogramma helpen bij het identificeren van gedeelde interesses en de beste manier om vooruit te komen, ook gerelateerd aan de bestaande organisatiestructuren van trilaterale samenwerking. In de drie landen is veel kennis en knowhow over het gedrag van sediment (zand en slib) en het beheer ervan. Tijdens het excursieprogramma werden we gastvrij onthaald door beheerders ter plaatse en was tijd en gelegenheid voor de echte ontmoeting. Het is nu zaak de lichte coördinatie na deze opstartfase een goede thuishaven te bieden. De deelnemers aan de community zijn aan zet volgende activiteiten te organiseren. PRW helpt in 2022 mee aan een warme overdracht.